

morali dodati še elemente nadrealizma, kar pa povsem logično rezultira iz njene izpovedne usmerjenosti, saj je njena pesniška beseda često postavljena v takšno soodnosnost, da iz nje izžareva višja resnica njenega sveta. Pri obliki ne smemo prezreti tega, da so vse pesmi napisane v trodelni kompoziciji, torej ne v katerikoli, poljudni, kar ustvarja vtis enotnosti, ustvarjalne discipline, čeprav pesmi med seboj niso formalno enake, utegne pa se to morda zgoditi kdaj kasneje.

Kresna noč Svetlane Makarovičeve je premik v smeri čistejšega izraza in določnejše oblike, v smeri oženja prostora, ki postaja v svoji sklenjenosti notranje intenzivnejši.

France Pibernik

ALENKA GLAZER, UJMA. Iskati izhodišča, ki so dala pobude za poezijo, kakršna je zbrana v zbirki *Ujma*,* in postaviti merila zanjo pomeni najti pot do generacije, ki ji s svojo življenjsko resnico pripada Alenka Glazerjeva. To ni posebno lahko, zakaj marsikaj je že daleč in ob strani ostajajo tisti rodovi, ki so doživljali nasilni čas štiridesetih let, rodovi, ki so se iz nešteti zunanjih bremen prebijali v osebni svet, ker so edino v njem mogli videti možnosti za svojo individualnost. To so generacije, ki so prihajale v naš čas zdesetkane, notranje natrte, katerih subjektivni in objektivni tok življenja je bil izravno-vešen. Najhuje so bili seveda prizadeti v svojem intimnem svetu, ker se ni mogel harmonično formirati. Praznine, ki so jih zapustili mrtvi, ni mogel nihče izpolniti.

Pesniško se je ta rod začel izpovedovati ob koncu štiridesetih let z odločnim nastopom Ade Škerlove. Ožina možnosti in sorazmerno nagel razvoj naše poezije v petdesetih letih pa sta tej liriki odmerjala vse manj prostora. Toda ta generacija še vedno živi in njen duhovni svet se ni bistveno spremenil. Mnogi predstavniki so sicer šli po sledi časa in vključevali modernejše pesniške forme, vsi pa ne. Takó tudi Alenka Glazer ostaja v okviru prvotnih izhodišč svoje generacije, pa čeprav prihaja s svojo prvo zbirko šele zdaj. Vendar, njen nastop je iskren in nas opozarja na navzočnost tega, kar je.

Prvi del zbirke, to velja zlasti za cikla *Apnica* in *Začarani dan*, je nastajal v območju njenega introvertnega ljubezenskega čustvovanja, ki mu je dala prevladujočo določenost v trenutku odločujočega spoznanja, da bo življenje odšlo, ne da bi bila razdana njegova slà, zakaj njena ljubezen je živela na bregu neodzivnosti. Zato je ta ženska izpoved polna prvinske trpkosti. Morda bi smeli reči, da je Glazerjeva v tej izpovedi tako skopa, da težko stopamo v njen erotični svet. Očitna je samo elegična nota kot odmevnost nečesa dokončnega.

In ko v ciklu *Zakoreninjenost* stoji pred dilemo, kje bi vendarle še lahko našla trdna tla, se odloči za zemljo, za naravo, ker so med njima še vedno vezi, ki omogočajo sozvočja, in ker v naravi najde tisto varnost, ki jo je nekoč iskala drugod. V pokrajini izbira tiste momente, ki v njih odkriva svet svoje

* Alenka Glazer, *Ujma*. Založba Obzorja 1968.

notranje intenzivnosti, zakaj nekatere slike iz narave same s preprosto simboliko govore o pesničini odzivnosti in krčevitosti (Jesen, Samotnost, Zakoreninjenost). Tako Glazerjeva poudarja drugi najmočnejši element svoje poezije, to je svet narave, ujet s specifično pokrajino, kot jo kažejo barviti pejzaži in izraziti obrazi.

Četrty cikl Besede izpod trna je v primerjavi s poprejšnjimi stopnjevano rezek, razpoložensko podajoče intoniran in se v njem rišejo skrajne meje njene osebne krize, saj v prvi plan stopajo obup praznine, misel na smrt in večnost, ki naj bi ji človek pravičnik šel nasproti — z vero v absolutno razsodbo nad tem, kar je bival. In da bi trpljenje ne bilo samo muka, temveč tudi odrešitev. Tako v pesmih Krvava sodba in Besede izpod trna udari na dan kontemplacija, kakršne že dlje nismo zasledili v naši poeziji.

V sklepnem ciklu Ujma so zbrani najlepši obrazi iz narave, v njem je dosledno izpričan poseben ton poezije Alenke Glazerjeve, kakor ga soustvarjajo motivi, snov, izrazje ter čustvena in miselna predloga. Tu moremo najti tudi najpomembnejšo pesem celotne zbirke, to je Epilog: Oživiljena pravljica, za katero bi smeli trditi, da ni samo vrh dosedanjega ustvarjalnega napora, temveč so v njej elementi, ki bi ji lahko pokazali ustvarjalno pot naprej. Namreč: v tej pesmi njen trdno formiran svet z elementi irealnosti dobiva dimenzije moderne poezije, ki bi ji s paralelizmom ljudske prvinskosti odprle pot tudi v novo metaforično plast. Pričujoča poezija Alenke Glazerjeve namreč nosi pečat neposrednega realističnega izraza, ki si je pomagal navzgor s simboliko.

France Pibernik

HERMAN VOGEL, RAZDALJE RASTEJO.* Pred nami je nova pesniška zbirka, knjižni prvenec mladega pesnika, ki svojih študentovskih let ni sklenil samo z diplomom in odhodom k vojakom, pač pa tudi z izročitvijo rokopisa pesniške zbirke založbi. To je notranja urejenost, to je stil, ki ga pesnik sam ironizira v pesmi *Pogovori na meji ena* sicer v drugačni zvezi, vendar zveza je. S svojimi *razdaljami* pa kot vsak knjižni prvenec, posebno še pesniška zbirka, terja kar se da občutljivega in razumnega vrednotenja, da bi se ne ponovilo tisto, kar se je že tolikokrat zgodilo, da so pesnika pretrdo prijeli, prihodnost pa se je izkazala pravičnejša. Nasprotni primeri so manj znani, a gotovo so, in to seveda prav tako ne v čast kritikom. Ker pa vemo, da je kritika stvar trenutka in v veliko primerih tudi brez odmeva, njena ozkosrčnost zato nima tolikšne teže; so pa tukaj še oziroma bodo prihajali literarni zgodovinarji, ki bodo zmote pravično in razumno izravnali (o, da bi jih!) Brez ironije: srečanje s knjižnim prvencem je resnično večkrat zahtevno, preden se človek vživi v novi doživljajski in miselni svet.

Toda Herman Vogel se je z objavami svojih pesmi v glasilih in revijah nekako nevsiljivo in neizzivalno vraščal v našo literarno srenjo, in zato toliko bolj zanesljivo. Njegova pesniška zbirka *Razdalje rastejo* to samo potrjuje.

* Herman Vogel, *Razdalje rastejo*. Opremil France Anžel — založila založba Obzorja Maribor 1968.